

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Факультет психології і соціології
Кафедра соціальної педагогіки**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

**МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської науково-практичної конференції
МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

Харків, 2016

Гардель Т.О.

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДЛІТКІВ ІЗ НЕПОВНИХ СІМЕЙ У ЗНЗ

Формування у підростаючого покоління соціальної активності є важливим завданням сучасного суспільства, що призводить до розуміння необхідності активізації роботи школи та інших соціальних інститутів зі створення умов для розвитку соціально активної особистості. Базуючись на теоретичних підходах Т.Ф. Алексєєнко, І.Д. Зверєвої, А.Й. Капської, В.А. Нікітіна, було визначено, що процес формування соціальної активності учнів передбачає: створення соціально-педагогічної виховного середовища, формування суб'єкт-суб'єктних відносин на основі діалогу «рівноправних» партнерів, організацію суспільно корисної діяльності, надання можливості учням проявляти себе в різних соціальних ролях, залучення учнів в різні види суспільно корисної діяльності. Була розроблена і впроваджена комплексна програма соціально-педагогічної діяльності з формування соціальної активності підлітків в умовах школи. Вона носить комплексний характер і має три напрямки роботи: соціально-педагогічна діяльність з підлітками; соціально-педагогічна робота з батьками; взаємодія з педагогічним колективом щодо соціального виховання молодших підлітків. Узагальнення одержаних даних дає підстави стверджувати, що розроблена комплексна програма соціально-педагогічної діяльності з формування соціальної активності підлітків, яку апробовано в процесі експерименту на базі Харківській спеціалізованій школі I-III ступенів № 156 є ефективною. Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів окресленої проблеми. Перспективним вбачаємо подальше вивчення питань наступності у формуванні соціальної активності учнів із неповних сімей у початковій, основній і старшій школі.

Демірова А.Д.

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДИТИНИ В УМОВАХ ОДНОДІТНОЇ СІМ'Ї

У суспільстві зростає соціальна цінність сім'ї у вихованні та розвитку особистості дитини. Виховання в сім'ї є першоосновою розвитку дитини як особистості. Саме в ній відображаються особливості соціального виховання, так як це цілеспрямоване створення умов духовного, економічного та соціального розвитку дитини. Однітні сім'я - це сім'я, де виховується одна дитина. Таким чином, однітні сім'я є мікромоделлю суспільства. На мікрорівні вона виступає, як соціальна група, на макрорівні - як соціальний інститут, який не є сталим, а постійно змінюється відповідно до змін і розвитку потреб суспільства, тому від цього змінюються особливості соціального

виховання в однодітних сім'ях. Діагностування однодітної сім'ї показує, що важливе місце у соціальному вихованні дитини займають народні звичаї і традиції, бо вони є тією основою, на якій зростає національна свідомість, гідність і самоповага.

Розкриваючи специфічні форми, методи та засоби соціального виховання дитини в умовах однодітної сім'ї таких педагогів, як: А. Макаренко, А. Захаров, В. Хьюлс, визначили, що на виховання дитини в такій сім'ї чинять постійний вплив різні фактори соціального середовища, тому проводять народні методики та нетрадиційні діагностування (А. Макаренко, Я. Коменський, П. Сорокін, А. Ізмайлов та інші): ігри «Сієм мак», «Ходить гарбуз по городу»; методика «Писанка-крашанка»; методика рольової гри «Сім'я - рідний дім», також батьківські читання, батьківські вечори, батьківська пошта, телефон довіри, батьківські скриньки. Вони впливають та визначають особливості соціального виховання дитини в умовах однодітної сім'ї, таких як емоційна стійкість, подолання труднощів, надмірна увага, малий кругозір, обмеження в просторі.

Ібрагім Ю.С.

ЗДОРОВА СІМ'Я ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ

Традиційно український народ вважає родину однією з найбільших цінностей, унікальним утворенням суспільства, яке має свої турботи і проблеми та прагне до щасливого життя й сімейного благополуччя. На думку В. Сухомлинського, сім'я – це те первинне середовище, де людина повинна навчатися творити добро. Вчені Д. Вовк, В. Зацепін, В. Злагодух, О. Кочубей, О. Кузмічова, Н. Погорільська, Л. Помиткіна, Н. Умарова, Н. Хімченко та інші визначають сім'ю - як справжню школу людських взаємовідносин, у якій людина росте, розвивається і вдосконалюється.

У сучасний період в Україні відбуваються зміни у розвитку шлюбних взаємовідносин. Тому, перед соціальним педагогом, який переважно спрямовує свою роботу на проблемній сім'ї, постає питання чіткого розуміння поняття «здорова сім'я», узгодження його з членами сім'ї, з якою працює, та створення єдиного бачення щодо досягнення певного її соціального рівня. Поняття «норма» завжди є відносним та залежить від культурного, соціального, економічного, національного та географічного контекстів. Саме тому відсутнім є чітке визначення поняття «здорова сім'я».

Спираючись на дослідження Д. Вовк, О. Кочубей, Н. Умарової, нами визначено ознаки здорової сім'ї: здатність кожного члена сім'ї вільно висловлювати свої почуття та думки, бути визнаним та однаково цінним, мати можливість власного вибору, наявність сімейних звичаїв та традицій, відкрита прихильність членів сім'ї один до одного, почуття гумору, чіткі та зрозумілі очікування від кожного, наявність загальних цінностей та відповідність вчинків цінностям сім'ї, наявність емпатії та пряме спілкування в родині, повага до суверенітету один одного та екстрене надання допомоги у разі потреби, підтримка інтересів та проєктів, шанування досягнень, співчуття невдачам та